

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Elocutione. Capvt Primvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

quod infelicissima mater ultra solita
charitatis exagrabat affectus, amabam mari-
te perituram. Infames quantumlibet hanc
impatientiam, ego mihi videor defuisse, ces-
sasse, multum de lætitiâ, multum perdidisse
de gaudijs. Nemo unquam filium nimis a-
mauit. Excuso tibi, inquit, iuuenis innocen-
tissime, quod supremis tuis nondum præ-
stitisti misera comitatum. Viuere quidem te
defuncto continuo non debui, sed mori ma-
rito tacente non potui. Rumpam tadium

lucis inuisæ, sed prius lienerit coram ciuita-
te manibus tuis iusta persolvere, cum dam-
nato supra callidissimum silentium parri-
da, nihil te dixisse constiterit. Ignosce quod
ad iudicium istud orbata duravi. Timui, ne
si ad exitum impatientia, si præcipiti pie-
tate properassem, faceret alium
parricida de mea morte
rumorem.

(?)

Finis libri Sexti.

DE
ELOCUTIONE
LIBER SEPTIMVS.

De Elocutione.

CAPVT PRIMVM.

In minutijs
elocutionis
anodandis
scrupulosi-
me immora-
ri. puerilis
est ingenij.

VAE ad elocutionis virtutes
attinent, sunt à nobis in prima
eloquentiæ parte diffusius ex-
posita. Sed tamen, quoniam
semel ad præceptiones deflu-
xiimus, nonnulla de huius ip-
sius virtutis Rhetoricæ cultura, saniorum
Rhetorum placita trademus. Sunt enim in
hac parte (vt liberè fatear) infinita, vel et-
iam aliquot veterum Rhetorum ineptiæ, qui
cum ad sublimes illas eloquentiæ vires assur-
gere non possent, toti in literulis, syllabif-
que aucupandis, & in tornanda periodo hæ-
serunt. Quæ res, & si in suo genere non sunt
negligendæ; Tamen eas consecrari morosius,
& præ istis heroicis sensus parui facere, ho-
minis est intemperanter abutentis otio, &
literis. Ego enim sic arbitror, eloquentiam
ex sensibus, & verbis, quasi ex animo, & cor-
pore constatam esse; Qui contemptis graui-
bus sententijs, omnes in verborum structu-

ram curas, & cogitationes intendunt, simi-
les illis videntur, qui neglecto spiritu cele-
stis aura particula, solam eorum impensius
curant: Cauent enim vehementer, ne colli-
dantur literæ, ne hiatus incuriant vocalium,
ne asperos auribus sonos contumaces syllabæ
efficiant: Dant singularem operam, vt tra-
hantur periodi, vt comptius interstincta par-
ticulis cola, vt oratorij pedes concinant, vt
post longos circuitus frequens sit illud inter-
calare Episodium, esse vsuentur.

Interim præclaris sensibus exhausti, iei-
ni, macilentis, totas orationes Græculorum
nugis, & literarum obseruationibus com-
plent. Hoc quidem misera vanitas est, & ea
opinor, quæ sanctorum virorum scriptis ca-
stigatur puerilis loquentia, inanis rerum,
plena ineptiarum.

Quamquam non hæc à me ita dici velim,
vt omnem verborum ornatum, contemnen-
dum putem: Nam vt corporis honestam cu-
ram

sam gerunt etiam sapientes, sic & in graui oratione culturam elocutionis esse volo; sed eam gradem, & cum maiestate decoram. Duo tantum reprehendo, primum, quod ista putidius a plerisque, magno caeterorum eloquentiae ornamentorum dispendio, eurentur: Deinde, quod ad sacras conciones, & serias orationes, in quibus pugnare oportet, non ludere, iuuenilius traducantur.

Quint. 1.9. *Cauidum est omnino, ne oratio, quae ferri debet, ac fluere, dimetiendis pedibus, ac pendendis syllabis consenscat. Nam id tum miseri, tum in minimis occupati est. Neque enim, qui se totum in hac cura consumpsit, potioribus vacabit, si quidem relicto rerum pondere, ac nitore contempto, tessellus (vt ait Lucilius) struet, & vermiculare inter se lexes committer. Quamobrem, & cum de hac tota re scriptum sit a nonnullis, etiam abundantius, quam oratoria grauitas postulet, quae leuiores sunt omittam, aut certe perstringam. Quae vero melioris notae fuerint, a veteribus praesertim animaduersa, non praeteribo.*

Elocutionis diuisio, & eius prima pars: elegantia.

CAPVT II.

Elocutionis omnium clarissima diuisio est, quae traditur a Cicerone quarto ad Herennium in *Elegantiam, compositionem, & dignitatem*. Elegancia est, quae facit, vt vnumquodque pure, & aperte dici videatur. Haec distribuitur in latinitatem, & explanationem. Latinitas sermonem purum conseruat. Duos Grammaticorum scopulos, soloeisimum, & barbarisimum declinat, & honestam in omnibus confectatur orationis munditiam. Primum igitur, vt latine loquamur videndum est, sed & verba afferamus ea, quae nemo iure reprehenderit, & ea sic casibus, & temporibus, & genere, & numero conseruemus, vt ne quid perturbatum, ac discrepans, aut praeposterum sit. Haec ex Grammaticorum petuntur officina, in qua procedenda sunt accuratius puerorum ingenia, ne cruda adhuc studia in grauiora scierias propellant, & congrui sermonis imperiti praebant se deridendos. Diuus Bassilius legatum sibi a Valente Rethorem, Demosthenem

Cic. 4. do Orat.

Demosth. Valentis Legatus.

nomine, haud satis Δημοσθενικός in Grammaticos errores impingentem, castigauit vibano dicto. Δημοσθενής σχολικίζει.

Soxom. l. 16. c. 19.

Quo vero risu exceptum est apud Athenienses DATIDIS Melos? qui, vt vir Persa, & miles, minus ad Atticas factus elegantias, Graece loqui conatus, dixit ἦδε μοι καὶ χαίρομαι. Erat hoc hospiti, & duci militiae condonandum. Sed minus tolerandi sunt, qui cum istis vitijs laborent, profitentur tamen elegantias, & in alios, si quid forte circubarint sunt impensè dicaces. Nec infacetè lussit Aufonius in eiusmodi farinae Rethorem, qui scilicet actiua voce Reminisco.

Suid. in voce Δάτις Aristoph. in Paec.

Reminisco Rufus dixit in versu suo.

Cor ergo versu, imo Rufus non habet.

Hilarius Cisterensis Legatus eodoniensis Eius oratio.

Haud dissimilis quispiam legatus, qui ad Alexandrum tertium missus, contra S. Thomam Cantuariensem Archiepiscopum, sparsurus querimonias, illud identidem in oratione vsurpauit oportuebat. Ex quo grauissimo cœtui risum propinauit non mediocrem.

Pater (inquit) & Domine, inter est beatitudinis vestrae, quid perperam actum est in perniciem vniuersitatis, ad pacis, & debita concordiae statum citius reuocare, ne nimis huiusmodi immoderata praesumptio multorum stragem, & Catholicæ Ecclesiae scissuram possit procreare. Id parum attendit Dominus Canturiensis, dum relicto maturiori consilio, se solum consuluit, vt sic sibi, & suis, Regi, & regno, populo, & clero grauiores labores procrearet, & angustias, & centè virum tantæ auctoritatis non decuit, nec oportuit, nec aliquando oportuebat. **A**ddit, qui scripsit historiam. Ita grammaticizabat Hilarius Cicestrensis dicens oportuebat in super suis, si sa, exant, non oportuebat sibi, in tabulis praebens consensum. Hic vnus ex cœtu prorumpens in vocem Male, inquit, tandem venisti portum.

Baron. ad Chri 1164. Sec. 34.

Altera pars elegantiae est explanatio, quae reddit apertam, & dilucidam orationem. Ea comparatur duabus rebus vsitatis verbis, & proprijs. Vtitata sunt ea, quae versantur in sermone, & consuetudine quotidiana. Propria quae eius rei verba sunt, aut esse possunt de qua loquemur. Haec virtus elocutionis fundamentum est, qua qui non fuerit imbutus frustra nititur ad superiora. Quantus est enim error eorum, qui nihil proprijs verbis effertes, in omnibus translationum confectantur deli-

Cic. 4. ad t Heren.